

MURRAY proti SPOJENÉMU KRÁĽOVSTVU

Rozsudok z 28. októbra 1994

NEOFICIÁLNE ZHRNUTIE A OKOLNOSTI PRÍPADU

A. Základné skutočnosti

1. Šiesti sťažovatelia sú občanmi Írska. Prvá sťažovateľka pani Margaret Murrayová a druhý sťažovateľ pán Thomas Murray sú manželia. Ďalší štyria sťažovatelia (Mark, Alana, Michaela a Rossina Murrayovci) sú ich deti. V roku 1982, v čase významnom pre tento prípad, bývali všetci sťažovatelia spolu v jednom dome v Belfaste v Severnom Írsku.

2. V júni 1982 boli dvaja bratia prvej sťažovateľky v Spojených štátoch amerických usvedčení zo spáchania ozbrojených trestných činov spojených s nákupom zbraní pre Dočasnú Írsku republikánsku armádu (ďalej len „IRA“).

3. Pani Murrayová bola zatknutá (ženským) Kráľovským armádnym zborom (ďalej len „armáda“) v rodinnom dome v Belfaste o siedmej ráno 26. júla 1982 na základe § 14 zákona o Severnom Írsku (mimoriadne ustanovenia) z roku 1978 (ďalej len „zákon z roku 1978“). Toto ustanovenie, tak ako ho interpretovali vnútroštátne súdy, oprávňovalo armádu zatknúť a pozbaviť slobody na štyri hodiny osobu podozrivú zo spáchania trestného činu za predpokladu, že je podozrenie zatýkajúceho príslušníka armády úprimné a nefalšované. Podľa armády bola pani Murrayová zatknutá pre podozrenie zo zapletenia sa do vyberania peňazí na kúpu zbraní pre IRA v USA. Kým sa obliekala, ostatných sťažovateľov prebudili a požiadali, aby sa zhromaždili v obývacej izbe. Vojaci zároveň zaznamenali podrobnosti týkajúce sa sťažovateľov a ich domu. Keď sa pani Murrayová dvakrát opýtala, na základe akého ustanovenia je zatknutá, zatýkajúca desiatnička odpovedala „§ 14“.

Pani Murrayovú potom vzali do prieskumného armádneho centra Springfield Road. Bola pozbavená slobody na dve hodiny, aby ju podrobili výsluchu. Odmietla odpovedať na akékoľvek otázky okrem uvedenia svojho mena. V určitej chvíli počas jej pobytu v centre ju odfotografovali bez jej vedomia alebo súhlasu. O tri štvrté na desať dopoludnia bola prepustená bez vznesenia obvinenia.

4. V roku 1984 podala pani Murrayová proti ministerstvu obrany bezúspešne žalobu na Vysoký súd (*High Court*) pre neoprávnené uväznenie a iné krivdy.

Ako svedkov vypočuli pani Murrayovú a desiatničku. Pani Murrayová potvrdila, že bola v kontakte s bratmi a bola v USA. Hoci si desiatnička presne nespomínala na výsluch pani Murrayovej v armádnom centre, spomenula si, že jej kladli otázky o peniazoch a o Amerike. Sudca uznal svedectvo desiatničky za pravdivé.

Pani Murrayová sa odvolala na Odvolací súd (*Court of Appeal*), pričom opäť napadla zákonnosť svojho zatknutia a niektoré s tým súvisiace otázky. Odvolací súd zamietol jej odvolanie vo februári 1987 a povolil jej odvolať sa k Snemovni lordov (*House of Lords*). Toto odvolanie bolo zamietnuté v máji 1988.

5. Zákon z roku 1978, na základe ktorého bola pani Murrayová zatknutá, tvorí časť špecifickej legislatívy vytvorenej v Spojenom kráľovstve ako pokus o riešenie hrozby teroristického násillia v Severnom Írsku. V roku 1987 § 14 nahradilo ustanovenie, ktoré vyžaduje, aby sa zatknutie zakladalo na dôvodnom podozrení.

B. Konanie pred Európskou komisiou pre ľudské práva

1. V sťažnosti podanej Európskej komisii pre ľudské práva (ďalej len „Komisia“) 28. septembra 1988 sa pani Murrayová sťažovala, že jej zatknutie a pozbavenie slobody na účel výsluchu bolo porušením článku 5 ods. 1 a 2, že nemala vynútitelné právo na odškodnenie za uvedené porušenie zaručené článkom 5 ods. 5 a že sa jej odfotohrovaním a uchovaním fotografií a osobných údajov o nej porušilo jej právo na rešpektovanie súkromného života v zmysle článku 8. Ostatní piati sťažovatelia uvádzali porušenie článku 5 ods. 1, 2 a 5 v dôsledku toho, že sa museli zhromaždiť v jednej izbe svojho domu, kým sa prvá sťažovateľka pripravovala na odchod s armádou. Ďalej tvrdili, že sa zaznamenávaním a uchovaním určitých osobných údajov o nich, ako sú ich mená a ich vzťah k prvej sťažovateľke, porušilo ich právo na rešpektovanie súkromného života v zmysle článku 8. Všetkých šesť sťažovateľov uviedlo, že vstup do ich obydlija a jeho prehľadanie armádou boli v rozpore s ich právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života a ich obydlija v zmysle článku 8 Dohovoru. Uviedli tiež, že v rozpore s článkom 13 neexistovali žiadne účinné právne prostriedky nápravy vo vnútroštátnom práve, pokiaľ ide o ich predchádzajúce sťažnosti podľa Dohovoru.

2. Dňa 10. decembra 1991 vyhlásila Komisia za prijateľné všetky sťažnosti prvej sťažovateľky a sťažnosti ostatných sťažovateľov spadajúce pod článok 8, ktoré sa týkali vstupu do obydlija rodiny a jeho prehliadky. Zvyšok sťažnosti vyhlásila za neprijateľný.

3. V svojej správe z 17. februára 1993 vyjadrila Komisia názor, že

- v prípade prvej sťažovateľky bol porušený článok 5 ods. 1 (jedenásť hlasov proti trom), článok 5 ods. 2 (desať hlasov proti štyrom) a článok 5 ods. 5 (jedenásť hlasov proti trom),
- nebol porušený článok 8 (trinásť hlasov proti jednému),
- nebolo ďalej nevyhnutné preskúmať sťažnosť prvej sťažovateľky o porušení článku 13, ktorá sa týkala opravných prostriedkov proti zatknutiu, pozbaveniu slobody a nedostatku informácií o dôvodoch zatknutia (trinásť hlasov proti jednému),

- v prípade prvej sťažovateľky nebol porušený článok 13 ani v spojení so vstupom a prehliadkou jej obydlia (jednohlasne), ani v spojení s jej odфотографованím a ponechaním si jej fotografie a osobných údajov (desať hlasov proti štyrom).

Komisia postúpila prípad Európskemu súdu pre ľudské práva (ďalej len „Súd“) 7. apríla 1993.

VÝŇATOK Z ROZSUDKU

PRÁVNÝ STAV

I. VŠEOBECNÝ PRÍSTUP

47. Sťažnosti sťažovateľov sa týkajú zatknutia a pozbavenia slobody prvej sťažovateľky armádou na základe špecifickej trestnej legislatívy vytvorenej ako reakcia na teroristické činy spojené s udalosťami v Severnom Írsku. Ako sa uviedlo vo viacerých predchádzajúcich rozsudkoch Súdu, teroristická kampaň prebiehajúca v Severnom Írsku v poslednom štvrtstoročí si vyžiadala hroznú daň najmä vo forme ľudských životov a utrpenia (pozri odsek 35).

Súd nevidí dôvod odkloniť sa od všeobecného prístupu, ktorý si osvojil v predchádzajúcich prípadoch podobnej povahy. Na základe toho sa bude na účely interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení Dohovoru prikladať náležitý význam špecifickej povahe teroristickej zločinnosti, hrozbe, ktorú predstavuje pre demokratickú spoločnosť, a potrebám pri zaoberaní sa ňou (pozri *inter alia* rozsudok Fox, Campbell a Hartley proti Spojenému kráľovstvu z 30. augusta 1990, séria A, č. 182, str. 15, ods. 28, kde sa cituje rozsudok Brogan a iní proti Spojenému kráľovstvu z 29. novembra 1988, séria A, č. 145-B, str. 27, ods. 48).

II. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 5 ods. 1 DOHOVORU

48. Prvá sťažovateľka pani Margaret Murrayová tvrdila, že jej zatknutie a pozbavenie slobody armádou predstavuje porušenie článku 5 ods. 1 Dohovoru, ktorý v časti relevantnej pre tento prípad ustanovuje:

„Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

...

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu ...

...“

A. Zákonnosť

49. Prvá sťažovateľka nespochybňovala pred orgánmi Dohovoru, že jej zatknutie a pozbavenie slobody boli „zákonné“ podľa práva Severného Írska a zvlášť „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, ako to vyžaduje článok 5 ods. 1. Uviedla, že nebola zatknutá pre „dôvodné podozrenie“ zo spáchania trestného činu a že cieľom jej zatknutia a nasledujúceho pozbavenia slobody nebolo predviesť ju pred príslušný súdny orgán v zmysle odseku 1 písm. c).

B. „Dôvodné podozrenie“

50. Pani Murrayová bola zatknutá a pozbavená slobody na základe § 14 zákona z roku 1978 (pozri odseky 11 a 12). Toto ustanovenie, tak ako ho interpretovali vnútroštátne súdy, oprávňovalo armádu zatknúť a pozbaviť slobody osoby podozrivé zo spáchania trestného činu za predpokladu *inter alia*, že je podozrenie osoby vykonávajúcej zatknutie úprimné a nefalšované [pozri odsek 36 a odsek 38 písm. b)]. Je dôležité, ale nie rozhodujúce, že vnútroštátna legislatíva v tom čase upravovala takéto v zásade subjektívne kritérium. Úlohou Súdu je rozhodnúť, či bolo objektívne kritérium „dôvodného podozrenia“ ustanovené článkom 5 ods. 1 splnené pri aplikácii legislatívy v konkrétnom prípade.

51. V svojom rozsudku v už spomínanom prípade Fox, Campbell a Hartley, ktorý sa týkal zatknutí vykonaných políciou Severného Írska na základe podobne formulovaného ustanovenia zákona z roku 1978, Súd uviedol toto (str. 16 – 18, ods. 32 a 34):

„*Dôvodnosť* podozrenia, na ktorej sa musí zatknutie zakladať, tvorí podstatnú súčasť záruk proti svojvoľnému zatknutiu a pozbaveniu slobody, ktoré sú zakotvené v článku 5 ods. 1 písm. c). ... Mať dôvodné podozrenie predpokladá existenciu skutočností alebo informácií, ktoré by uspokojili objektívneho pozorovateľa v tom, že dotknutá osoba mohla spáchať trestný čin. Čo možno považovať za *dôvodné*, však závisí od všetkých okolností.

Z tohto pohľadu spadá teroristická zločinnosť do špeciálnej kategórie. Pre prítomné riziko strát na životoch a ľudského utrpenia je polícia povinná konať čo najpromptnejšie pri sledovaní všetkých informácií vrátane informácií z tajných zdrojov. Polícia sa ďalej môže často dostať do situácie, že musí zatknúť osobu podozrivú z terorizmu na základe informácií, ktoré sú dôveryhodné, ale ktoré nemožno prezradiť podozrivému ani predložiť súdu na podporu obvinenia bez toho, aby tým neohrozila zdroj informácií.

Vo svetle ťažkostí pri vyšetrovaní a trestnom stíhaní teroristických činov v Severnom Írsku nemožno posudzovať *dôvodnosť* podozrenia oprávňujúcu takéto zatknutia na základe rovnakých kritérií, aké sa používajú pri bežných trestných činoch. Napriek tomu nemôžu potreby boja proti terorizmu oprávňovať na to, aby sa pojem *dôvodnosť* vykladal takým spôsobom, ktorý by poškodil podstatu záruk obsiahnutých v článku 5 ods. 1 písm. c)...

Samozrejme, článok 5 ods. 1 písm. c) nemožno aplikovať takým spôsobom, ktorý by spôsobil neprimerané ťažkosti policajným orgánom zmluvných štátov pri prijímaní efektívnych opatrení, pokiaľ ide o organizovaný terorizmus ... Z toho vyplýva, že nemožno od zmluvných štátov žiadať, aby preukázali dôvodnosť podozrenia, ktoré bolo dôvodom na zatknutie osoby podozrivej z terorizmu, tým, že by zverejnili tajné zdroje podporných informácií alebo aj skutočností, ktoré by umožnili odhaliť takéto zdroje alebo ich identitu.

Napriek tomu sa musí Súdu umožniť zistiť, či podstata záruk uvedených v článku 5 ods. 1 písm. c) bola naplnená. Preto musí žalovaná vláda poskytnúť aspoň nejaké dôkazy ale-

bo informácie, ktoré sú schopné presvedčiť Súd, že zatknutá osoba bola dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu. Je to zásadne nevyhnutné v prípadoch ako tento, kde vnútroštátne právo nevyžaduje dôvodné podozrenie, ale stanovuje nižšiu hranicu, keď vyžaduje len úprimné podozrenie.“

Na základe konkrétnych skutočností Súd v uvedenom prípade rozhodol, že hoci zatknutie a pozbavenie slobody troch sťažovateľov, ktoré trvalo 44 hodín u prvého, 44 hodín a 5 minút u druhého a 30 hodín a 15 minút u tretieho sťažovateľa, bolo založené na úprimnom podozrení, vláda nedostatočne podložila záver, že išlo o „dôvodné podozrenie“ v zmysle článku 5 ods. 1 písm. c) (*ibid.*, str. 18, ods. 35).

52. Vláda v tomto prípade tvrdila, že existovali silné a špecifické dôvody založené na informáciách z dôveryhodného, ale tajného zdroja na podozrenie armády voči pani Murrayovej zo zapletenia sa do vyberania peňazí určených na terorizmus. „Primárnu“ informáciu o tom však v záujme ochrany života a osobnej bezpečnosti nemožno prezradiť. Podľa vlády je potrebné, aby Súd posúdil ako významnú skutočnosť, že toto bolo základom podozrenia. Tiež poukázala na množstvo iných dôkazov, ktoré môžu, hoci nepriamo, doložiť dôvodnosť podozrenia vrátane záverov, ku ktorým dospeli vnútroštátne súdy v konaní iniciovanom pani Murrayovou – nedávneho usvedčenia jej bratov v USA zo spáchania trestných činov spojených s nákupom zbraní pre IRA, jej vlastných návštev v USA a jej kontaktov s bratmi (pozri najmä odseky 10, 19, 24, 25, 28 a 29). Uviedla, že všetky tieto okolnosti predstavovali spolu dostatočné skutočnosti a informácie na uspokojenie objektívneho pozorovateľa, že v tomto prípade existovalo dôvodné podozrenie. Mala obavy, že akýkoľvek iný záver Súdu by zakázal príslušným orgánom uskutočniť zatknutie osoby podozrivej z terorizmu, ktorej podozrenie by bolo založené najmä na dôveryhodných, ale tajných informáciách, a zabránil by v prijímaní efektívnych opatrení v boji proti organizovanému terorizmu.

53. Prvá sťažovateľka zastávala, naopak, názor, že vláda neuniesla bremeno spočívajúce v prezradení dostatočných dôkazov, ktoré by umožnili orgánom Dohovoru dospieť k záveru, že podozrenie, ktoré bolo dôvodom jej zatknutia, bolo dôvodné alebo hocako väčšie ako „úprimné“ podozrenie vyžadované zákonmi Severného Írska. Rovnako ako v prípade Fox, Campbell a Hartley nedosiahlo vysvetlenie vlády minimálny štandard na rozhodnutie o dôvodnosti jej zatknutia a pozbavenia slobody stanovený článkom 5 ods. 1 písm. c). Nesúhlasila s tým, že dôvod uvedený ako dôvod na neprezradenie, bol skutočný a prijateľný. Poukázala na okolnosti, ktoré spochybňujú dôvodnosť podozrenia – ak by bolo podozrenie skutočne dôvodné, nebola by bývala zatknutá podľa § 14, ktorý to umožňoval nanajvýš na štyri hodiny, ale podľa prísnejších ustanovení; bola by ju vypočúvala polícia a nie armáda; nestrácal by sa čas zisťovaním osobných údajov a nebola by fotografovaná; bola by vypočúvaná viac ako jednu hodinu a pätnásť minút; kládli by sa jej otázky o jej údajnom zapletení sa do predmetného vyberania peňazí, a nielen o jej bratoch v USA; a bola by poučená o svojich právach. Ako reakciu na tvrdenia vlády prvá sťažovateľka uviedla, že otázkou, ktorou sa zaoberali vnútroštátne súdy, nebola objektívna dôvodnosť žiadneho podozrenia, ale subjektívny stav mysle osoby vykonávajúcej zatknutie, t. j. dešiatničky D.

54. Podľa Komisie sa vysvetlenie vlády v tomto prípade obsahovo neodlišovalo od vysvetlenia v prípade Fox, Campbell a Hartley. Zastávala názor, že na podporu podozrenia, že prvá sťažovateľka bola zapletená do vyberania peňazí na kúpu zbraní pre IRA, neboli okrem jej príbuzenstva s odsúdenými bratmi predložené žiadne objek-

tívne dôkazy, ktoré by potvrdzovali neodtajnené informácie. Komisia dospela k záveru, že to nebolo dostatočné na dosiahnutie minimálneho štandardu stanoveného článkom 5 ods. 1 písm. c).

55. V otázke stupňa podozrenia Súd po prvé poznamenáva, že ako to už uviedol v svojom rozsudku v prípade Brogan a iní, „článok 5 ods. 1 písm. c) neukladá povinnosť, aby (vyšetrovacie orgány) disponovali dostatočnými dôkazmi na vznesenie obvinenia, ani vo chvíli zatknutia ani počas pozbavenia slobody (zatknutej osoby). Takéto dôkazy sa môžu veľmi ťažko získavať alebo – pri povahe trestných činov, z ktorých je osoba podozrivá – ich nemožno predložiť súdu bez toho, aby boli ohrozené životy iných“ (*loc. cit.*, str. 29, ods. 53). Cieľom výsluchov počas pozbavenia slobody na základe článku 5 ods. 1 písm. c) je ďalšie vyšetrovanie prostredníctvom potvrdenia alebo rozptýlenia konkrétneho podozrenia, ktoré bolo dôvodom zatknutia. Preto skutočnosti, ktoré tvoria podozrenie, nemusia byť na tej istej úrovni ako tie, ktoré sú potrebné na usvedčenie, ani na vznesenie obvinenia, ktoré prichádza na rad v ďalšom stupni vyšetrovania.

56. Dĺžka možného pozbavenia slobody môže byť takisto dôležitá na určenie, aký stupeň podozrenia sa vyžaduje. Dĺžka pozbavenia slobody povolená ustanovením, na základe ktorého bola pani Murrayová zatknutá, konkrétne § 14 zákona z roku 1978, bola obmedzená maximálne na štyri hodiny.

57. Pokiaľ ide konkrétne o „dôvodnosť“ podozrenia, je potrebné v tomto prípade uplatniť princípy uvedené v rozsudku Fox, Campbell a Hartley, hoci – ako sa zdôraznilo v uvedenom rozsudku – existencia alebo neexistencia dôvodného podozrenia v konkrétnom prípade závisí napokon od faktov toho prípadu.

58. Súd po prvé opakuje svoj súhlas s tým, že použitie tajných informácií je nevyhnutné pri boji s terorizmom a s hrozbou, ktorú predstavuje organizovaný terorizmus pre životy občanov a demokratickú spoločnosť ako celok (pozri tiež rozsudok Klass a iní proti Nemecku zo 6. septembra 1978, séria A, č. 28, str. 23, ods. 48). To však neznamená, že vyšetrovacie orgány majú podľa článku 5 neohraničenú právomoc zatknúť podozrivých na účel výsluchu bez toho, aby ich efektívne kontrolovali vnútroštátne súdy alebo dozorné orgány Dohovoru vždy, keď sa rozhodnú tvrdiť, že v danej veci ide o terorizmus (*ibid.*, str. 23, ods. 49).

59. V tomto prípade je teroristická kampaň v Severnom Írsku, krviprelievanie, ktoré spôsobila počas dlhých rokov, a aktívne zapojenie IRA nepochybné. Súd tiež súhlasí s tým, že zatýkacia právomoc udelená armáde podľa § 14 zákona z roku 1978 predstavuje *bona fide* pokus demokraticky zvoleného parlamentu poradiť si s terorizmom pri zachovaní princípov právneho štátu. Tento záver nemení ani skutočnosť, že dotknuté ustanovenia vtedy platnej legislatívy boli zmenené v roku 1987 na základe Bakerovej správy v tom zmysle, aby sa na zatknutie vyžadovalo namiesto úprimného dôvodné podozrenie (pozri odsek 37).

Súd je tiež pripravený do istej miery dôverovať vyhláseniu žalovanej vlády, že existujú dôveryhodné, ale tajné informácie, ktoré boli dôvodom na podozrenie pani Murrayovej.

60. Použijúc slová z rozsudku Fox, Campbell a Hartley, žalovaná vláda musí k tomu predsa len „poskytnúť aspoň nejaké dôkazy alebo informácie, na základe ktorých možno presvedčiť Súd, že zatknutá osoba bola dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu“ (pozri odsek 51). V súvislosti s tým mali orgány Dohovoru na rozdiel od prípadu Fox, Campbell a Hartley výhodu v tom, že vnútroštátne súdy pre-

skúmali skutočnosti prípadu a tvrdenia pani Murrayovej v občianskoprávnom konaní, ktoré začala.

61. Nemožno vylúčiť, že všetky dôkazy alebo niektoré z nich, ktoré boli predložené vnútroštátnym súdom v súvislosti s posudzovaným nefalšovaným podozrením, na základe ktorého bola pani Murrayová zatknutá, môžu byť tiež dôležité pri posúdení, či bolo podozrenie „dôvodné“ v zmysle článku 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru. Úprimnosť a dobrá viera v podozrenie tvoria prinajmenšom jednu z nenahraditeľných súčastí dôvodnosti podozrenia.

V žalobe, ktorú podala pani Murrayová proti ministerstvu obrany pre neoprávnené uväznenie a iné krivdy, rozhodol sudca Vysokého súdu po vypočutí svedkov a posúdení vierohodnosti, že pani Murrayová bola nefalšovane podozrivá zo zapletenia sa do vyberania peňazí na nákup zbraní v USA pre IRA (pozri odsek 24). Sudca veril výpovedi zatýkajúcej príslušníčky armády, desiatničky D., ktorá bola charakterizovaná ako „evidentne čestný svedok“, pokiaľ ide o to, čo jej povedali na porade pred zatknutím (pozri odseky 11 a 24). Sudca tiež rozhodol, že aj spôsob vedenia výsluchu, hoci sa uskutočnil neskôr ako zatknutie, podporuje záver, že sama pani Murrayová bola podozrivá zo spáchania konkrétneho trestného činu (pozri odseky 14 a 25).

62. Niekoľko týždňov pred jej zatknutím boli jej bratia v USA usvedčení zo spáchania trestných činov spojených s nákupom zbraní pre IRA (pozri odsek 10). Ako uviedla vo svojej výpovedi pred Vysokým súdom, bola v USA a spojila sa s bratmi (pozri odsek 19). Trestné činy, z ktorých boli usvedčení jej bratia, boli také, že predpokladali spoluprácu so „spoľahlivými“ osobami v Severnom Írsku.

63. S ohľadom na úroveň skutočného odôvodnenia, ktoré sa vyžaduje na tomto stupni podozrenia, a s ohľadom na špecifické potreby pri vyšetrovaní teroristických trestných činov Súd dospel pri zohľadnení všetkých uvedených úvah k záveru, že existovalo dostatočné množstvo faktov alebo informácií, ktoré predstavovali prijateľný a objektívny podklad podozrenia, že pani Murrayová mohla spáchať trestný čin zapojenia sa do vyberania peňazí pre IRA. Na základe konkrétnych skutočností tohto prípadu je preto Súd presvedčený, že napriek nižšiemu štandardu podozrenia podľa vnútroštátneho práva možno povedať, že pani Murrayová bola zatknutá a pozbavená slobody na základe „dôvodného podozrenia“ zo spáchania trestného činu v zmysle článku 5 ods. 1 písm. c).

C. Účel zatknutia

64. Podľa prvej sťažovateľky bolo za daných okolností jasné, že nebola zatknutá s cieľom predvedenia pred „príslušný súdny orgán“, ale len s cieľom získať všeobecné informácie. Poukázala na záznamy vykonané v súvislosti s ňou na štandardnom formulári vyplnenom v armádnom centre (pozri odsek 15), na opomenutie armády zapojiť políciu do jej výsluchu a na krátky čas (jedna hodina) výsluchu (pozri odsek 14).

Vláda s týmto tvrdením nesúhlasila a poukázala na skutočnosť, že v žalobe pani Murrayovej vo vnútroštátnom konaní išlo o toto a že sudca ju zamietol na základe dôkazov, ktoré boli preverené krížovým výsluchom svedkov.

Komisia v svojej správe nepovažovala za nevyhnutné preskúmať túto sťažnosť pre záver, ku ktorému dospela, pokiaľ ide o neexistenciu „dôvodného podozrenia“ na zatknutie a pozbavenie slobody.

65. Podľa platného práva Severného Írska nemožno právomoc zatknúť a pozbaviť slobody, ktorá bola udelená armáde podľa § 14 zákona z roku 1978, využiť na nevhodné účely, akým je zbieranie informácií [pozri odsek 38 písm. c)]. V občiansko-právnom konaní začatom pani Murrayovou proti ministerstvu obrany sudca rozhodol, že na základe dôkazov, ktoré mal k dispozícii, bolo cieľom jej zatknutia a pozbavenia slobody na základe § 14 zákona z roku 1978 zistiť skutočnosti týkajúce sa trestného činu, z ktorého spáchania bola podozrivá (pozri odsek 25). Keď sudca došiel k tomuto záveru, mal výhodu v tom, že mohol vypočuť rôznych svedkov a vyhodnotiť ich dôveryhodnosť. Uznal výpoveď desiatníčky D. a seržanta B. za dôveryhodné a neprijal tvrdenia pani Murrayovej, konkrétne jej tvrdenie, že jej seržant B. povedal, že nebola podozrivá zo žiadneho trestného činu a bola zatknutá len preto, aby sa zaktualizoval jej spis (pozri odseky 19, 20 – 22, 24 a 25). Odvolací súd po preskúmaní dôkazov neprijal jej tvrdenie, že cieľom jej zatknutia a pozbavenia slobody bola „rybárska expedícia“ na získanie informácií malej hodnoty (pozri odsek 29). Toto tvrdenie pred Snemovňou lordov nepresadzovala (pozri odsek 32).

66. Úlohou Súdu je stanoviť, či boli podmienky ustanovené článkom 5 ods. 1 písm. c) vrátane sledovania legitímneho účelu v tomto prípade splnené. Pre Súd však nie je bežné, aby vlastným zistením skutkového stavu nahradil zistenie vykonané vnútroštátnymi súdmi, ktoré majú lepšie možnosti zhodnotiť dôkazy, ktoré sú im predložené [pozri okrem iných rozsudok X proti Spojenému kráľovstvu z 5. novembra 1981, séria A, č. 46, str. 19 – 20, ods. 43 v súvislosti s článkom 5 ods. 1 písm. e) a rozsudok Klaas proti Nemecku z 22. septembra 1993, séria A, č. 269, str. 17, ods. 29 v súvislosti s článkom 3]. V tomto prípade prvá sťažovateľka neuviedla v konaní pred orgánmi Dohovoru presvedčivé argumenty, ktoré by mohli viesť Súd k tomu, aby sa odklonil od skutkového stavu zisteného súdmi Severného Írska.

67. Pani Murrayová nebola obvinená ani predvedená pred súd, ale bola prepustená po výsluchu, ktorý trval len o čosi dlhšie ako jednu hodinu (pozri odsek 14). To však nevyhnutne neznamená, že účel jej zatknutia a pozbavenia slobody nebol v súlade s článkom 5 ods. 1 písm. c), keďže „existencia takéhoto účelu sa musí posudzovať nezávisle od výsledku“ (pozri už spomínaný rozsudok Brogan a iní, str. 29 – 30, ods. 53). Vnútroštátne súdy zdôraznili (pozri odseky 25 *in fine*, 29 *in fine* a 34 *in fine*), že keď sa vezme do úvahy, že v armádnom centre stále odmietala odpovedať na akékoľvek otázky (pozri odseky 13, 14 a 19), nie je prekvapujúce, že dotknuté orgány neboli schopné urobiť ani krok vpred, pokiaľ ide o podozrenia voči nej. Možno predpokladať, že ak by sa tieto podozrenia potvrdili, vzniklo by sa obvinenie a bola by predvedená pred príslušný súdny orgán.

68. Prvá sťažovateľka tiež uviedla, že chýbal vyžadovaný vhodný účel, pretože v praxi osoby zatknuté armádou v zmysle § 14 nikdy nepredviedla pred príslušný súdny orgán armáda, ale ak sa podozrenie potvrdilo počas výsluchu, boli odovzdané polícii, ktorá vznesla obvinenie a uskutočnila nevyhnutné kroky na jej predvedenie pred súd.

Pre Súd má táto argumentácia malý význam. Pre súlad s požiadavkami Dohovoru je dôležitejší obsah ako forma. Za predpokladu, že cieľom zatknutia a pozbavenia slobody je naozaj predviesť osobu pred príslušný súdny orgán, mechanizmus, akým sa to dosiahne, nie je rozhodujúci.

69. Zatknutie a pozbavenie slobody prvej sťažovateľky sa preto musí považovať za uskutočnené na účel špecifikovaný v odseku 1 písm. c).

D. Záver

70. Vo vzťahu k prvej sťažovateľke nebol porušený článok 5 ods. 1.

III. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 5 ods. 2 DOHOVORU

71. Prvá sťažovateľka tiež uviedla, že vo vzťahu k nej bol porušený článok 5 ods. 2 Dohovoru, ktorý ustanovuje:

„Každý, kto je zatknutý, musí byť oboznámený bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu.“

72. Príslušné princípy, ktorými sa riadi interpretácia a aplikácia článku 5 ods. 2 v prípadoch podobných tomuto, vysvetlil Súd v svojom rozsudku Fox, Campbell a Hartley takto (*loc. cit.*, str. 19, ods. 40):

„Článok 5 ods. 2 obsahuje základnú záruku, aby každá zatknutá osoba vedela, prečo je pozbavená slobody. Toto ustanovenie je integrálnou súčasťou ochrannej schémy vytvorenej článkom 5. V zmysle odseku 2 musí byť každá zatknutá osoba oboznámená v jednoduchnej neodbornej reči, ktorej rozumie, o základných právnych a faktických dôvodoch zatknutia, aby bola schopná, ak to uzná za vhodné, napadnúť zákonnosť zatknutia v zmysle odseku 4 Hoci sa musí táto informácia poskytnúť bez meškania (*promptly; dans le plus court délai*), nemusí osoba vykonávajúca zatknutie uviesť v momente zatknutia úplnú informáciu. Či bol obsah poskytnutej informácie a jej rýchlosť dostatočná, je potrebné posúdiť v každom prípade na základe jeho špecifických okolností.“

V uvedenom prípade Súd rozhodol, že dôvody na zatknutie sťažovateľov sa im poskytli počas výsluchu po niekoľkých hodinách od ich zatknutia. Preto rozhodol, že požiadavky článku 5 ods. 2 boli za daných okolností splnené (*ibid.*, str. 19 – 20, ods. 41 – 43).

73. Prvá sťažovateľka tvrdila, že počas zatknutia a pozbavenia slobody jej neboli poskytnuté žiadne ani dostatočné informácie o dôvodoch zatknutia. Hoci pochopila, že sa armáda zaujíma o aktivity jej bratov, uviedla, že z výsluchu v armádom centre nepochopila, že sama bola podozrivá zo zapletenia sa do získavania peňažných prostriedkov pre IRA. Jediná priama informácia, ktorú jej poskytli, bola oficiálna formulácia o zatknutí vyslovená desiatničkou D.

74. Komisia mala podobný názor, že bolo nemožné dospieť k akýmkoľvek záverom z neurčitých údajov poskytnutých desiatničkou D. v jej svedectve pred Vysokým súdom, pokiaľ ide o skutočnosť, či bola prvá žiadateľka z výsluchu schopná pochopiť, prečo bola zatknutá. Podľa názoru Komisie sa nepreukázalo, že otázky položené pani Murrayovej počas výsluchu boli dostatočne určité na to, aby mohli byť informáciou o dôvodoch zatknutia vyžadovanou článkom 5 ods. 2.

75. Na druhej strane bolo podľa vlády zo súdnych dôkazov jasné, že pri výsluchu pani Murrayovej objasnili, že je podozrivá zo spáchania trestného činu spočívajúceho vo vyberaní peňazí pre IRA. Vláda nesúhlasila so záverom Komisie, pokiaľ ide o skutkový stav, ktorý sa líšil od záverov vnútroštátnych súdov. Považovala za preukázané, že pani Murrayovej sa poskytli dostatočné informácie, pokiaľ ide o dôvody jej zatknutia. Alternatívne, hoci jej boli poskytnuté nedostatočné informácie na to, aby mohla využiť právo zaručené článkom 5 ods. 4 Dohovoru na začatie súdneho kona-

nia na preskúmanie zákonnosti pozbavenia svojej slobody, neutrpela tým žiadnu ujmu, ktorá by predstavovala porušenie článku 5 ods. 2, keďže bola rýchlo prepustená ešte predtým, ako sa mohlo prijať nejaké rozhodnutie o zákonnosti jej pozbavenia slobody.

76. Nie je sporné, že okrem formálnych slov o zatknutí vyžadovaných zákonom, vyslovila osoba vykonávajúca zatknutie, t. j. desiatnička D., aj paragraf zákona z roku 1978, na základe ktorého sa zatknutie vykonalo (pozri odseky 12 a 36). Samotné vyslovenie právneho základu na zatknutie je nedostatočné na účely článku 5 ods. 2 (pozri už spomínaný rozsudok Fox, Campbell a Hartley, str. 19, ods. 41).

77. Počas súdneho pojednávania žaloby pani Murrayovej proti ministerstvu vnútra svedectvo o výsluchu v armádnom centre podala pani Murrayová a desiatnička D., ale nie vojak, ktorý viedol výsluch (pozri odseky 14, 19 a 21). Pani Murrayová uviedla, že jej položili otázky o bratoch v USA a o jej stykoch s nimi, ale nie o nákupe zbraní pre IRA alebo o nejakom inom trestnom čine (pozri odsek 19). Desiatnička D. si presne nespomínala na obsah otázok kladených pani Murrayovej. To možno nie je prekvapujúce, keďže sa súdne pojednávanie konalo viac ako tri roky po pojednávaniach – pani Murrayová čakala osemnásť mesiacov, než podala žalobu – a desiatnička D., hoci bola na výsluchu prítomná, sa ho aktívne nezúčastnila (pozri odseky 14, 16, 17 a 21). Desiatnička D. sa však pamätala, že pani Murrayovej položili otázky o peniazoch a o Amerike a sudca ju uznal za „evidentne čestného svedka“ (pozri odseky 21 a 24). Krátko pred zatknutím pani Murrayovej boli jej dvaja bratia usvedčení v USA zo spáchania trestných činov spojených s nákupom zbraní pre IRA, o čom zrejme vedeli všetci zúčastnení na výsluchu (pozri odsek 10).

Podľa názoru Súdu muselo byť pani Murrayovej zjavné, že sa jej kladú otázky o jej možnom zapletení do vyberania peňazí na nákup zbraní pre IRA jej bratmi v USA. Bezpochyby „nikdy nebola vyšetrovaná ohľadom vyberania peňazí“ – použijúc slová vnútroštátneho sudcu – ale, ako uviedli vnútroštátne súdy, bolo to preto, že pani Murrayová odmietla odpovedať na všetky otázky okrem uvedenia svojho mena (pozri odseky 14, 23, 25, 29 a 34 *in fine*). Súd preto dospel k záveru, že dôvody na jej zatknutie jej boli počas výsluchu dostatočne dané do pozornosti.

78. Pani Murrayová bola zatknutá doma o siedmej hodine ráno a výsluch v armádnom centre sa uskutočnil medzi 8:20 a 9:35 predpoludním v ten istý deň (pozri odseky 12 a 14). Za okolností tohto prípadu nemožno tento interval považovať za nespádajúci pod časové obmedzenia upravené výrazom bez meškania v článku 5 ods. 2.

79. S ohľadom na predchádzajúce závery nepovažuje Súd za nevyhnutné preskúmať alternatívne tvrdenie vlády.

80. Na záver – článok 5 ods. 2 nebol vo vzťahu k prvej sťažovateľke porušený.

IV. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 5 ods. 5 DOHOVORU

81. Prvá sťažovateľka nakoniec v súvislosti s článkom 5 Dohovoru uviedla, že bol porušený jeho odsek 5, ktorý znie:

„Každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.“

Túto sťažnosť Komisia akceptovala, ale vláda s ňou nesúhlasila. Komisia dospela k záveru, že podľa práva Severného Írska neexistoval vynútiteľný nárok na odškodnenie pre porušenie článkov 5 ods. 1 a 2, ku ktorému podľa Komisie došlo.

82. Keďže Súd rozhodol, že nebol porušený článok 5 ods. 1 alebo 2, nevzniká tu otázka podľa článku 5 ods. 5. Preto v tomto prípade článok 5 ods. 5 nebol porušený.

V. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 8 DOHOVORU

83. Všetkých šesť sťažovateľov tvrdilo, že sa stali obeťami porušenia článku 8 Dohovoru, ktorý ustanovuje:

„1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.“

A. Argumenty uvádzané pred Súdom

84. Prvá sťažovateľka sa sťažovala na spôsob, akým sa s ňou zaobchádzalo tak u nej doma, ako aj v armádnom centre. V súvislosti so zaobchádzaním v armádnom centre nesúhlasila so zaznamenaním osobných údajov, ktoré sa týkali jej a jej rodiny, ako ani s fotografovaním, ktoré sa uskutočnilo bez jej vedomia a súhlasu (pozri odseky 12 – 15). Všetkých šesť sťažovateľov tvrdilo, že vstup armády do ich domu a jeho prehliadka vrátane krátkodobého obmedzenia slobody druhého, tretieho, štvrtého, piateho a šiesteho sťažovateľa v jednej miestnosti boli porušením článku 8 (pozri odsek 12).

85. Tak vláda, ako aj Komisia boli toho názoru, že skutočnosti, ktoré boli predmetom sťažnosti, boli opodstatnené v zmysle článku 8 ods. 2, keďže išlo o zákonné opatrenia v boji proti terorizmu v Severnom Írsku nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme predchádzania zločinnosti.

B. Zasahovanie

86. Nebolo sporné, že napadnuté opatrenia zasahovali do výkonu práva sťažovateľov na rešpektovanie súkromného a rodinného života a obydlia.

C. „V súlade so zákonom“

87. Sťažovatelia však nesúhlasili s tým, že výsledné zásahy boli „v súlade so zákonom“. Spochybňovali, že všetky napadnuté opatrenia predstavovali integrálnu súčasť zatknutia a pozbavenia slobody pani Murrayovej alebo že vnútroštátne súdy potvrdili ich zákonnosť, konkrétne pokiaľ ide o uchovanie záznamov vrátane fotografie pani Murrayovej.

88. Vstup do domu a jeho prehliadka príslušníkmi armády, ako k nim došlo v tom-

to prípade, boli výslovne povolené § 14 ods. 3 zákona z roku 1978 na uskutočnenie zatknutí podľa tohto ustanovenia [pozri odsek 36 a odsek 38 písm. d)]. Odvolací súd v tomto prípade potvrdil zákonnosť domovej prehliadky (pozri odsek 30). Krátky čas obmedzenia slobody, ktoré museli ostatní členovia rodiny pani Murrayovej strpieť, keď ich požiadali, aby sa zhromaždili v jednej izbe, bol podľa Snemovne lordov nevyhnutnou a správnu súčasťou procesu zatknutia pani Murrayovej (pozri odsek 33). Odvolací súd a Snemovňa lordov tiež potvrdili, že zákonná právomoc armády v zmysle § 14 sa vzťahovala aj na výsluch osoby pozbavenej slobody a na zaznamenanie osobných údajov podľa štandardného formulára (pozri odsek 41 a tiež odseky 15, 30 a 34). Z rozsudkov vnútroštátnych súdov vyplýva, že uchovanie takýchto údajov upravovalo to isté ustanovenie § 14 (pozri odsek 41 *in fine*). Fotografovanie a odvodene aj uchovanie fotografie prvej sťažovateľky bez jej súhlasu nemalo zákonný podklad, ale ako to vysvetlil sudca Odvolacieho súdu, bolo zákonné podľa zvykového práva (pozri odseky 26, 30 a 40).

Napadnuté opatrenia preto mali oporu vo vnútroštátnom práve. Súd nemá dôvod na základe materiálov, ktoré má k dispozícii, nerozhodnúť, že každé z predmetných opatrení bolo „v súlade so zákonom“ v zmysle článku 8 ods. 2.

D. Legitímny cieľ

89. Tieto opatrenia bezpochyby sledovali legitímny cieľ predchádzania zločinnosti.

E. Nevyhnutnosť v demokratickej spoločnosti

90. Zostáva rozhodnúť, či boli v demokratickej spoločnosti nevyhnutné a zvlášť, či bola pri uplatňovaní opatrení zachovaná proporcionalita so sledovaným legitímnym cieľom. V súvislosti s uvedeným nie je úlohou Súdu nahradiť hodnotenie vnútroštátnych orgánov vlastným, pokiaľ ide o to, aký by mohol byť najlepší spôsob vyšetrovania teroristických trestných činov (pozri už spomínaný rozsudok *Klass* a iní, str. 23, ods. 49). Vnútroštátnym orgánom je potrebné ponechať určitú mieru voľnej úvahy pri rozhodovaní, aké opatrenia uplatniť vo všeobecnosti, ako aj v konkrétnych prípadoch.

91. V tomto rozsudku sa už spomenula zodpovednosť volenej vlády v demokratickej spoločnosti, pokiaľ ide o ochranu jej občanov a inštitúcií, pred hrozbami, aké predstavuje organizovaný terorizmus, a tiež sa spomenuli osobitné problémy spojené so zatýkaním a pozbavením slobody osôb podozrivých zo spáchania trestných činov spojených s terorizmom (pozri odseky 47, 51 a 58). Tieto dva faktory mali vplyv na rovnováhu, ktorá má byť medzi výkonom práva zaručeného jednotlivcovi článkom 8 ods. 1 a nutnosťou štátu uplatniť efektívne opatrenia na zabránenie teroristickej zločinnosti (pozri *mutatis mutandis* už spomínaný rozsudok *Klass* a iní, str. 28, ods. 59).

92. Vnútroštátne súdy rozhodli, že pani Murrayová bola úprimne a nefalšovane podozrivá zo spáchania trestného činu spojeného s terorizmom (pozri odseky 24 a 28). Európsky súd rozhodol na základe predložených dôkazov, že predmetné podozrenie možno považovať za dôvodné v zmysle článku 5 ods. 1 písm. c) (pozri odsek 63). Súd súhlasí, že v podstate existovala potreba tak právomocí udelených § 14 zákona z roku 1978, ako aj potreba v tomto konkrétnom prípade vstúpiť do obydliia rodiny Murrayovcov, vykonať v ňom prehliadku a zatknúť pani Murrayovú.

Ďalej treba vziať do úvahy „podmienky extrémneho napätia“, ako uviedol lord Griffiths vo svojej reči v Snemovni lordov, za ktorých sa musia vykonať takéto za-

tknutia v Severnom Irsku. Súd zaujala analýza lorda Griffithsa, keď povedal (pozri odsek 33):

„Prehliadku nemožno obmedziť len na hľadanie osoby, ktorá má byť zatknutá, musí tiež zahŕňať prehliadku, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby bolo zatknutie pokojné. ... Za úplne rozumné opatrenie považujem, aby všetkých obyvateľov domu požiadali, aby sa zhromaždili v jednej miestnosti. ... Je v najväčšom záujme každého, aby sa zatknutie uskutočnilo pokojne, a ja som spokojný, že postupy prijaté armádou sú citlivé, rozumné a také, aby bolo zatknutie čo najmenej nebezpečné a ťaživé pre všetkých zúčastnených.“

Toto sú legitímne úvahy, ktoré vysvetľujú a opodstatňujú spôsob, akým bol usku-
točnený vstup do obydľia sťažovateľov a jeho prehliadka. Súd nie je toho názoru, že by prostriedky použité príslušnými orgánmi boli neprimerané sledovanému cieľu, a to u žiadneho zo sťažovateľov.

93. Ani zaznamenanie a uchovanie základných osobných údajov týkajúcich sa zatknutej osoby či iných osôb prítomných na mieste zatknutia príslušnými orgánmi nemožno považovať za prekračujúce legitímne hranice procesu vyšetrovania teroristickej zločinnosti. Žiaden z osobných údajov zaznamenaných počas prehliadky rodinného domu alebo počas pobytu pani Murrayovej v armádnom centre sa nejaví ako nepodstatný pre zatknutie a výsluch (pozri odseky 12 – 15). Podobné závery platia pre fotografovanie a uchovanie fotografie pani Murrayovej v armádnom centre (pozri odseky 13 a 14). V súvislosti s tým Súd tiež nie je názoru, že by použité prostriedky boli neprimerané sledovanému cieľu.

94. Vo svetle konkrétnych skutočností dospel Súd v tomto prípade k záveru, že všetky opatrenia, ktoré boli predmetom sťažnosti, možno považovať za nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme predchádzania zločinnosti v zmysle článku 8 ods. 2.

F. Záver

95. Článok 8 nebol porušený vo vzťahu k žiadnemu zo sťažovateľov.

VI. ÚDAJNÉ PORUŠENIE ČLÁNKU 13 DOHOVORU

96. Prvá sťažovateľka uviedla, že v rozpore s článkom 13 nemala vo vnútroštátnom práve k dispozícii účinný prostriedok nápravy v otázkach, ktoré boli predmetom jej sťažností podľa článkov 5 a 8. Článok 13 znie:

„Každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.“

A. Sťažnosti týkajúce sa zatknutia, pozbavenia slobody a nedostatku informácií o dôvodoch zatknutia (článok 5 ods. 1 a 2)

97. Komisia nepovažovala za nevyhnutné preskúmať takúto sťažnosť z toho dôvodu, že s ohľadom na jej záver, že bol porušený článok 5 ods. 5, nevznikla osobitná otázka podľa článku 13.

Vláda uviedla, že ak by sa rozhodlo, že bol porušený článok 5 ods. 5, bol by prístup Komisie správny, ale ak by sa tak nerozhodlo, boli by požiadavky článku 13 splnené.

98. Pokiaľ ide o ochranu práva na slobodu a bezpečnosť osoby, *lex specialis* k právu na prostriedok nápravy je podľa Dohovoru článok 5 ods. 4 (pozri rozsudok Brannigan a McBride proti Spojenému kráľovstvu z 26. mája 1993, séria A, č. 258-B, str. 57, ods. 76), ktorý ustanovuje:

„Každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.“

Rozsah tohto špeciálneho oprávnenia vo vzťahu k zatknutiu a pozbaveniu slobody v mimoriadnej legislatíve Severného Írska posúdil Súd najmä v rozsudkoch Brogan a iní a Fox, Campbell a Hartley (loc. cit., str. 34 – 35, ods. 65, resp. str. 20 – 21, ods. 45).

Prvá sťažovateľka však nepodala žiadnu sťažnosť pre porušenie článku 5 ods. 4 v žiadnom štádiu konania pred orgánmi Dohovoru. Súd nevidí dôvod ani hmotný, ani procesný, aby preskúmal, či boli v tomto prípade splnené menej prísne požiadavky článku 13.

B. Sťažnosti týkajúce sa vstupu a prehliadky (článok 8)

99. Prvá sťažovateľka uviedla, že neexistovali účinné prostriedky nápravy proti skutočnostiam, pri ktorých namietala porušenie článku 8, konkrétne proti postupu armády pri vstupe do jej obydlija a jeho prehliadke, keďže také vnútroštátne konanie, aké sa mohlo uskutočniť v súvislosti so vstupom a s prehliadkou, by nebolo úspešné, pretože vnútroštátne právo poskytovalo zákonné povolenie na taký postup.

Komisia vyjadrila názor, že vo vnútroštátnom práve existoval vhodný prostriedok nápravy najmä vo forme žaloby pre neoprávnené narušenie vlastníctva.

Vláda súhlasila s odôvodnením Komisie a prijala ho za svoje.

100. Aj Súd dospel k tomu istému záveru ako Komisia. Článok 13 zaručuje dostupnosť prostriedkov nápravy na vnútroštátnej úrovni, aby bola vynútiteľná podstata práv obsiahnutých v Dohovore, nech by boli zarúčené vo vnútroštátnom práve v akejkoľvek forme. Jeho účelom je preto požadovať poskytnutie vnútroštátneho prostriedku nápravy, ktorý by umožňoval príslušnému „národnému orgánu“ tak zaoberať sa podstatou príslušnej sťažnosti založenej na Dohovore, ako aj poskytnúť primeranú náhradu v opodstatnených prípadoch (pozri *inter alia* rozsudok Vilvarajah a iní proti Spojenému kráľovstvu z 30. októbra 1991, séria A, č. 215, str. 39, ods. 122 a rozsudky tam citované). Prostriedok nápravy, ktorý mala k dispozícii pani Murrayová, spĺňal tieto podmienky. Ako zdôraznila Komisia, jej slabé vyhliadky na úspech vo svetle konkrétnych okolností prípadu neznižujú „efektívnosť“ prostriedku nápravy v zmysle článku 13 (*ibid.*).

C. Sťažnosti týkajúce sa fotografovania a uchovania fotografie a osobných údajov (článok 8)

101. V súvislosti s jej sťažnosťami pre porušenie článku 8 jej odfotoграфovaním a uchovaním fotografie a osobných údajov sa prvá sťažovateľka stotožnila s osobitným názorom sira Basila Halla. Keďže právo Severného Írska podľa neho neposkytovalo ochranu jednotlivcovi v jej postavení, neexistovalo všeobecné právo na súkromie uznané týmto právom, a teda bol článok 13 porušený.

Komisia, citujúc judikatúru Súdu (pozri rozsudok James a iní proti Spojenému kráľovstvu z 21. februára 1986, séria A, č. 98, str. 47 – 48, ods. 85 – 86), dospela k záveru, že pokiaľ bola sťažnosť prvej sťažovateľky namierená proti obsahu práva Severného Írska, článok 13 neposkytuje právo na opravný prostriedok, a že ak mala námietky proti spôsobu, akým sa toto právo v jej prípade aplikovalo, mohla podať žalobu na súdoch Severného Írska.

Vláda súhlasila s odôvodnením Komisie a prijala ho za svoje.

102. Aj v tomto bode dospel Súd k rovnakému záveru ako Komisia.

Otázka, či príslušné vnútroštátne právo, ako sa aplikovalo v prípade pani Murrayovej, zabezpečilo dostatočnú úroveň ochrany jej práva na rešpektovanie súkromného života, je hmotnoprávnou otázkou spadajúcou pod článok 8. O skutočnostiach, na ktoré sa pani Murrayová sťažovala v tejto súvislosti, sa už v tomto rozsudku rozhodlo tak, že sú v súlade s požiadavkami článku 8 (pozri odseky 83 – 95). Ochrana článku 13 nesiahala až tak ďaleko, aby zaručovala pani Murrayovej prostriedok nápravy, ktorý by jej umožnil napadnúť obsah práva Severného Írska pred vnútroštátnymi orgánmi (pozri rozsudok James a iní, *loc. cit.*). Pokiaľ ide o zvyšok sťažnosti, mala k dispozícii účinné prostriedky nápravy na napadnutie nesúlady s aplikovateľným vnútroštátnym právom.

D. Záver

103. Skutočnosti v tomto prípade preto nepredstavujú porušenie článku 13 vo vzťahu k prvej sťažovateľke.

Z TÝCHTO DÔVODOV SÚD

1. *Rozhodol* štrnástimi hlasmi proti štyrom, že nebol porušený článok 5 ods. 1 Dohovoru vo vzťahu k prvej sťažovateľke;
2. *Rozhodol* trinástimi hlasmi proti piatim, že nebol porušený článok 5 ods. 2 Dohovoru vo vzťahu k prvej sťažovateľke;
3. *Rozhodol* trinástimi hlasmi proti piatim, že nebol porušený článok 5 ods. 5 Dohovoru vo vzťahu k prvej sťažovateľke;
4. *Rozhodol* pätnástimi hlasmi proti trom, že nebol porušený článok 8 Dohovoru vo vzťahu ku všetkým sťažovateľom;
5. *Rozhodol* jednohlasne, že nie je nevyhnutné preskúmať podľa článku 13 sťažnosť prvej sťažovateľky týkajúcu sa prostriedkov nápravy v otázkach, ktoré boli predmetom jej sťažností podľa článku 5 ods. 1 a 2;
6. *Rozhodol* jednohlasne, že pokiaľ ide o zvyšok sťažnosti, článok 13 Dohovoru nebol vo vzťahu k prvej sťažovateľke porušený.

Vyhotovené v anglickom a vo francúzskom jazyku a vyhlásené na verejnom pojednávaní v Budove ľudských práv v Štrasburgu 28. októbra 1994.

Rolv RYSSDAL
predseda

Herbert PETZOLD
za tajomníka

V súlade s článkom 51 ods. 2 Dohovoru a pravidlom 53 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdu sú k tomuto rozsudku pripojené tieto osobitné názory:

- a) spoločný nesúhlasný názor pána Loizoua, pána Morenilla a pána Makarczyka;
- b) čiastočne nesúhlasný názor pána Mifsuda Bonniciho;
- c) čiastočne nesúhlasný názor pána Jambreka.

R. R.

H. P.

SPOLOČNÝ NESÚHLASNÝ NÁZOR SUDCOV LOIZOUA, MORENILLA A MAKARCZYKA

1. Hoci súhlasíme s väčšinou Súdu v tom, že pri interpretácii a aplikácii Dohovoru je potrebné prikladať náležitý význam špecifickej povahe terorizmu, potrebám pri vyšetrovaní teroristických aktivít a nevyhnutnosti neohroziť utajenosť dôveryhodných zdrojov informácií, nemôžeme súhlasiť s jeho záverom, že v tomto prípade nebol porušený článok 5 ods. 1, 2 a 5 a článok 8 Dohovoru.

Naopak, okolnosti tohto prípadu odkrývajú porušenie základných práv sťažovateľov na slobodu a bezpečnosť a na rešpektovanie súkromného života, konkrétne ide o vstup armády do obydľia sťažovateľov a jeho prehliadku o siedmej hodine rannej bez súdneho povolenia, zhromaždenie manžela a štyroch detí pani Murrayovej v miestnosti v dome na pol hodiny, zatknutie a pozbavenie slobody pani Murrayovej na dve hodiny pre potreby výsluchu v prieskumnom armádnom centre na základe podozrenia z jej zapletenia sa do teroristických aktivít, pretože jej bratia boli usvedčení v Spojených štátoch amerických zo spáchania trestných činov spojených s nákupom zbraní pre IRA, a neinformovanie pani Murrayovej o dôvodoch jej zatknutia (odseky 9 – 34 rozsudku).

2. Pokiaľ ide o zatknutie a pozbavenie slobody pani Murrayovej, je nám ľúto, že nás nepresvedčili argumenty väčšiny uvedené v odsekoch 62 a 63 týkajúce sa dôvodnosti podozrenia, že spáchala spomínaný trestný čin. Nie sme toho názoru, že skutočnosti tohto prípadu sa podstatne líšia od skutočností v rozsudku Fox, Campbell a Hartley, v ktorom Súd rozhodol, že bol porušený článok 5 ods. 1, pretože posúdil dôkazy predložené vládou ako nedostatočné na podporu záveru, že existovalo „dôvodné podozrenie“, že zatknuté osoby spáchali trestný čin.

3. Usvedčenie dvoch bratov pani Murrayovej v Spojených štátoch zo spáchania trestných činov spojených s nákupom zbraní pre IRA, jej návšteva bratov v USA a zmienka o spolupráci so spoľahlivými osobami žijúcimi v Severnom Írsku pri takýchto trestných činoch – toto podľa nás nie sú dostatočné dôvody na dôvodné podozrenie prvej

sťažovateľky zo zapletenia sa do trestného činu vyberania peňazí v Severnom Irsku na kúpu zbraní v Spojených štátoch na teroristické účely. Rodinné väzby nemôžu byť jediným dôvodom na predpokladanie zločineckého vzťahu medzi páchatelom trestného činu a jeho príbuznými. Ani kooperatívnu povahu posudzovaného činu nemožno považovať za prijateľný podklad na dôvodné podozrenie zo spolupáchateľstva členov rodiny alebo priateľov páchatela trestného činu. Tieto okolnosti môžu byť len dôvodom na *bona fide* podozrenie zo spolupáchateľstva. Nie sú však dôvodom na „dôvodné“ podozrenie a na opodstatnenosť vážnych opatrení uskutočnených voči sťažovateľom bez toho, aby boli spojené s inými skutočnosťami v priamom vzťahu k trestnému činu. Takéto skutočnosti však žalovaná vláda nepredložila, hoci podľa nášho názoru sa mali poskytnúť tak, aby neohrozili utajenosť zdroja informácií, čo je nevyhnutné na ochranu života a osobnej bezpečnosti tohto zdroja (odsek 52 rozsudku).

4. Úlohou Súdu, ako uviedla väčšina (odsek 66 rozsudku), je rozhodnúť, či boli podmienky stanovené článkom 5 ods. 1 písm. c) splnené v danom konkrétnom prípade. S náležitou úctou k preskúmaniu vnútroštátnych súdov, ktoré v tomto prípade vykonali (odsek 60 rozsudku), ako aj k rozhodnutiam a záverom v konaní začatom pani Murrayovou, úlohou nášho Súdu je v zmysle článku 19 Dohovoru zabezpečiť dodržiavanie záväzkov prijatých zmluvnými štátmi v článku 1 priznať každému, kto podlieha ich jurisdikcii, inter alia právo na slobodu a právo na rešpektovanie súkromného života. Pri výkone tejto právomoci musí Súd určiť, či bola priznaná podstata záruky poskytnutej týmto ustanovením Dohovoru. „Preto musí žalovaná vláda poskytnúť aspoň niektoré skutočnosti alebo informácie, ktoré sú schopné presvedčiť Súd, že zatknutá osoba bola dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu.“ (Rozsudok Fox, Campbell a Hartley, str. 18, ods. 34.)

5. V tomto prípade si špecifické okolnosti vstupu a prehliadky obydlia sťažovateľov armádou, úloha armády pri vyšetrovaní teroristickej zločinnosti obmedzená zákonmi Spojeného kráľovstva (odseky 36 – 38 rozsudku), a navyše osobné pomery pani Murrayovej, matky štyroch detí, so zdravotnými problémami a bez záznamu v registri trestov [odsek 9 rozsudku a dokument Cour (93) 290, prílohy A – B, str. 100 B – C, 116 B – C] vyžadovali vyšší stupeň podozrenia a aplikáciu prísnejšieho štandardu proti žalovanej vláde pri preukazovaní „dôvodnosti“ podozrenia pred Súdom. Vnútroštátne súdy, samozrejme, skúmali problematiku záležitosť z pohľadu § 14 zákona z roku 1978, ktorý vyžadoval úprimné a nefalšované a nie dôvodné podozrenie. Rozsah preskúmania súdov sa obmedzil len na uvedené.

6. Pokiaľ ide o údajné porušenie článku 5 ods. 2 Dohovoru, podľa nášho názoru dôkazom o výsluchu pani Murrayovej v prieskumnom armádnom centre (odseky 16 – 27 rozsudku), neurčitým náznakom a položeným otázkam, chýba presnosť nevyhnutná na konštatovanie, že bola informovaná o dôvodoch zatknutia. Zo zaznamenaných otázok o jej bratoch alebo „o peniazoch a o Amerike“ nie je podľa nás možné dospieť k záveru, že bolo pre ňu zjavné „že sa jej kladli otázky o jej možnom zapletení sa do vyberania peňazí na nákup zbraní pre IRA jej bratmi v USA“.

7. V rozsudku Fox, Campbell a Hartley (odsek 40) sa Súd vyjadril, že „článok 5 ods. 2 upravuje základnú záruku, aby každá zatknutá osoba vedela, prečo je pozbavená slobody. Toto ustanovenie je integrálnou súčasťou ochrannej schémy vytvorenej článkom 5: v zmysle odseku 2 musí byť každá zatknutá osoba oboznámená v jednoduchnej neodbornej reči, ktorej rozumie, o základných právnych a faktických dôvodoch svojho zatknutia, aby bola schopná, ak to uzná za vhodné, napadnúť zákonnosť zatknutia v zmysle odseku 4“.

Ak berieme do úvahy všetky okolnosti vrátane povahy otázok kladených pani Murrayovej počas výsluchu (odseky 14 a 21 rozsudku), informácie poskytnuté pani Murrayovej nespĺňali podľa nášho názoru toto základné kritérium.

8. Pokiaľ ide o článok 5 ods. 5 Dohovoru, pani Murrayová mala nárok na vynútiťné právo na odškodnenie v súlade s týmto ustanovením, keďže jej zatknutie a pozbavenie slobody bolo porušením článku 5 ods. 1 a 2. Rovnako ako Komisia (správa, odsek 75) pripomíname, že v podobnom prípade Fox, Campbell a Hartley (odsek 46) Súd rozhodol o porušení článku 5 ods. 5.

9. Údajné porušenie článku 8 Dohovoru je priamo spojené s otázkami spadajúcimi pod článok 5 ods. 1 Dohovoru. Náš záver preto znie, že po zistení, že bol v tomto prípade porušený článok 5 ods. 1, nemožno uvedené opatrenia armády, ktorými zasiahla do súkromného života pani Murrayovej, považovať pri neexistencii objektívneho opodstatnenia obvinenia pani Murrayovej z teroristických aktivít za nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme predchádzania zločinnosti v zmysle článku 8 ods. 2. Preto sme dospeli k záveru, že aj toto ustanovenie Dohovoru bolo porušené.

ČIASTOČNE NESÚHLASNÝ NÁZOR SUDCU MIFSUDA BONNICIHO

1. Súhlasím s väčšinou v náhlade na väčšinu otázok v tomto prípade, počnúc rozhodnutím, že zatknutie prvej sťažovateľky sa vykonalo na základe dôvodného podozrenia, že spáchala trestný čin, a teda že článok 5 ods. 1 nebol porušený.

2. Nesúhlasím však s druhou otázkou týkajúcou sa článku 5 ods. 2, ktorý zaručuje, že „každý, kto je zatknutý“, má právo byť „oboznámený bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu“.

Základné a podstatné fakty, ako sa akceptovali v rozsudku, sú tieto:

- a) Keď desiatnička D. vstúpila do obydľia prvej sťažovateľky, povedala jej: „Ako príslušníčka ozbrojených síl Jej Veličenstva vás zatýkam.“ A keď sa jej prvá sťažovateľka dvakrát opýtala na základe akého ustanovenia, desiatnička D. odpovedala: „§ 14.“ (Odsek 12 rozsudku.)
- b) Desiatnička D. uviedla pred vnútroštátnym súdom, že „dôvodom na zatknutie a pozbavenie slobody na základe § 14 nebolo zhromaždiť informácie, ale vypočuť podozrivú osobu ohľadom trestného činu“ (odsek 20 rozsudku). To potvrdil seržant B. (odsek 22).

3. V celom konaní neexistuje vôbec nič, čo by naznačovalo, že po zatknutí prvej sťažovateľky na základe § 14 bola táto bez meškania oboznámená s dôvodmi zatknutia a/alebo informovaná o nejakom trestnom čine, z ktorého bola obvinená.

Vzhľadom na konkrétne okolnosti tohto prípadu som pre krátke trvanie pozbavenia slobody náchylný netrvať na požiadavke rýchleho oboznámenia, ale keď raz bola sťažovateľka zatknutá (a nie len požiadaná ísť dobrovoľne na miesto výsluchu), mala právo na to, aby bola oboznámená s dôvodmi zatknutia – čo vlastne znamená, „že bola podozrivá zo spáchania určitého trestného činu“. Po tomto postupe môžu ďalšie informácie, že bola obvinená z určitého trestného činu, nasledovať v primera-

nom časovom odstupe. Tomu však musí predchádzať prvá fáza, v ktorej musí byť zatknutá osoba informovaná o dôvodoch zatknutia. Túto fázu nemožno vynechať, ignorovať ani znevažovať, zvlášť ak zatknutá osoba, ako v tomto prípade, nie je obvinená zo spáchania trestného činu.

4. Podľa názoru väčšiny (odsek 77 rozsudku) bola táto záruka splnená, pretože „muselo byť pani Murrayovej zjavné, že sa jej kladú otázky o jej možnom zapletení sa do vyberania peňazí na nákup zbraní pre IRA jej bratmi v USA“,

čo prinútilo Súd k záveru, že

„dôvody na jej zatknutie jej boli dostatočne dané do pozornosti počas výsluchu“,

a preto nebol článok 5 ods. 2 porušený.

5. Podľa môjho názoru znižuje uvedené rozhodnutie význam článku 5 ods. 2 na taký nízky stupeň, že je otázne, či môže mať v budúcnosti nejaké konkrétne využitie, ak sa budeme držať tejto formy.

V skutočnosti sa tu rozhodlo, že obvinená osoba môže z obsahu výsluchu dospieť prostredníctvom úsudku a dedukcie sama k pochopeniu dôvodov svojho zatknutia a obvinenia proti sebe. Keďže Dohovor ukladá vyšetrovateľovi „oboznámiť“ zatknutú osobu s obvinením, nemôžem súhlasiť s tým, aby bola táto povinnosť splnená povinnosťou zatknutej osoby uskutočniť logické cvičenie, aby vedela o obvinení proti sebe – na základe domnienky z obsahu výsluchu.

6. Je skutočne nemožné zotrvať na takejto interpretácii článku 5 ods. 2. Ak by sa tak stalo, znamenalo by to, že zamýšľaná záruka tohto ustanovenia by prichádzala do úvahy len v situáciách podobných tým, aké Franz Kafka opísal vo svojom majstrovskom diele Proces, kde dozorca, ktorý má vypočúvať K. (obvineného), mu hovorí:

„Nemôžem vám oznámiť ani to, že ste obžalovaný, alebo, správnejšie, neviem, či ste obžalovaný. Ste zaistený, to je pravda, a viac neviem.“

7. Preto interpretácia, ku ktorej dospel Súd, je podstatným obmedzením účelu článku 5 ods. 2, pod čo sa nemôžem podpísať, a zastávam názor, že bol porušený článok 5 ods. 2.

8. Vo všetkých ostatných otázkach zastávam názor väčšiny.

ČIASTOČNE NESÚHLASNÝ NÁZOR SUDCU JAMBREKA

Súhlasím so spoločným nesúhlasným názorom sudcov Loizoua, Morenilla a Makarczyka v súvislosti s porušením článku 5 ods. 1, 2 a 5.

Chcel by som tiež uviesť niekoľko ďalších argumentov, ktoré odrážajú moje odôvodnenie týkajúce sa prejednávaného prípadu.

1. Pri skúmaní otázky „dôvodného podozrenia“ sa mi javí ako kľúčová otázka, či vláda poskytla „aspoň niektoré skutočnosti alebo informácie“, ktoré by uspokojili objektívneho pozorovateľa v tom, že dotknutá osoba mohla spáchať trestný čin. Podľa môjho názoru nebola táto podmienka dôvodnosti splnená. Zástupca vlády uviedol, že „primárne“ dôkazy získané zo spoľahlivého tajného zdroja, ktorý nemožno pre-

zradiť, je potrebné odlíšiť od „niečoho iného ako primárne dôkazy alebo informácie“. Ako uviedol, neskoršie skutočnosti sa poskytnú, čo by malo postačovať na presvedčenie objektívneho pozorovateľa. Uviedol:

- a) úprimnú vieru zatýkajúcej príslušníčky armády,
- b) poradu s nadriadeným a
- c) okolnosti zabraňujúce odtajneniu informácií.

Podľa môjho názoru všetky tri skutočnosti spĺňajú podmienku úprimného a ne-falšovaného podozrenia, ale nepredstavujú „aspoň niektoré skutočnosti alebo informácie“, na ktorých by mohlo byť založené dôvodné podozrenie. Ani úprimné presvedčenie zatýkajúceho príslušníka armády, ani úprimné presvedčenie nadriadeného, ani okolnosti podozrenia z teroristického trestného činu nespádajú do tejto kategórie.

Na ústnom pojednávaní označil zástupca vlády aj tri iné druhy špecifickejších „objektívnych dôkazov“, konkrétne usvedčenie dvoch bratov sťažovateľky, jej kontakty s nimi a jej návštevy v Amerike. Problém týchto skutočností je, ako to vidím ja, že žiadnu z nich *per se* nemožno ponímať ako inkriminujúcu. Skôr vyzerajú ako inkriminujúce postavenie osoby, v tomto prípade príbuzenský vzťah prvej sťažovateľky.

Preto som na základe odôvodnenia v rozsudku Fox, Campbell a Hartley (rozsudok z 30. augusta 1990, séria A, č. 182) dospel k záveru, že bol porušený článok 5 ods. 1 vo vzťahu k prvej sťažovateľke.

2. Bolo možné, aby Súd v kontexte mimoriadnych zákonov na boj proti terorizmu stanovil modifikované kritériá na „dôvodné podozrenie“?

Na tomto mieste by som chcel vysvetliť niekoľko svojich „filozofických predsudkov“ týkajúcich sa tejto otázky. V správe vlády sa veľa hovorilo o špecifických čtoch teroristickej zločinnosti a o príslušných mimoriadnych ustanoveniach umožňujúcich narušenie rovnováhy medzi záujmami štátu a jednotlivca pre *raison d'Etat*. Existencia mimoriadneho stavu sa však môže použiť v prospech záujmov oboch strán, tak vlády, ako aj zatknutej osoby. Napríklad práva jednotlivcov sa môžu porušovať pri existencii mimoriadnych zákonov ešte jednoduchšie a vo väčšom rozsahu ako za normálnych okolností. Preto im je potrebné pre intenzitu štátnych záujmov pri prijímaní represívnych opatrení proti zločinnosti poskytnúť ešte starostlivejšiu ochranu. Podozrivým sa preto nemá odprieť poskytnutie prinajmenšom nejakých dôkazov a dôvodov na ich zatknutie, aby mohli napadnúť obvinenia vznesené proti nim. Aj príslušný vnútroštátny súd musí mať k dispozícii presvedčivé dôkazy podporujúce požadovanú dôvodnosť zatknutia.

Nespochybnujem tiež, že vo všeobecnosti organizácie zbierajúce informácie skutočne získavajú „spoľahlivé“ informácie, ktoré musia zostať utajené a ktorým je potrebné veriť bez hlbšieho preskúmania.

Ale sú získané informácie vždy a všetky podstatné? Možno predpokladať, že aspoň niektoré z nich sú nepodstatné a už známe. Informácie napr. o cestách osôb do zahraničia alebo o ich príbuzenských vzťahoch môžu byť veľmi spoľahlivé a tiež bývajú klasifikované ako tajné, ale môžu byť nepodstatné alebo už známe. Preto by som nerád príliš uľahčoval život informačným službám na úkor osôb pozbavených slobody a zvlášť na úkor vnútroštátnych súdov.

3. Keďže som predložil svoj základný filozofický prístup, môžem urobiť niekoľko technických poznámok o prejednávacom prípade.

Hľadanie rovnováhy medzi záujmami štátu v boji proti zločinnosti a ochranou základných práv jednotlivca je zjavnou úlohou štrasburského Súdu. Preto navrhujem objasniť si tieto predbežné otázky:

Po prvé, aký je vzťah medzi požiadavkou článku 5 ods. 1 písm. c) na „dôvodné podozrenie“ a právom v článku 5 ods. 2 byť „oboznámený bez meškania s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu“?

Sú podklady na dôvodné podozrenie identické s dôvodmi na zatknutie?

Bežným dôsledkom implementácie článku 5 ods. 1 písm. c) je, že vnútroštátne súdy budú, ak to bude potrebné, musieť rozhodnúť, či osoba vykonávajúca zatknutie mala dôvodné podozrenie, že osoba pozbavená slobody spáchala trestný čin, kým účelom článku 5 ods. 2 je umožniť zatknutej osobe, aby posúdila zákonnosť zatknutia a podnikla kroky na jeho napadnutie, ak by to bolo potrebné. Tento rozdiel môže opodstatňovať rozličné zaobchádzanie s dôkazmi podporujúcimi takúto dôvody, pokiaľ ide o ich utajenosť.

Ďalšou skutočnosťou je, že Súd v prípade Fox, Campbell a Hartley hovoril o „informáciách, ktoré nemožno prezradiť podozrivému ani predložiť súdu na podporu obvinenia“.

V tejto súvislosti mi pripadajú dôležité dve otázky. Po prvé, či je rozdiel medzi prezradením informácií podozrivému a ich predložením súdu? Pravdepodobne nie. A po druhé, či existuje rozdiel medzi informáciami dostupnými súdu a informáciami predloženými súdu, t. j. prezradenými podozrivému?

V súvislosti s týmto vidím priestor na kompromis medzi želaním zachovať kritériá stanovené v rozsudku Fox, Campbell a Hartley a zároveň potrebou rozšíriť a prepracovať jeho odôvodnenie tak, aby sa dalo lepšie použiť v prípade Murray alebo v iných podobných prípadoch.

Možno tiež položiť „technickú“ otázku, či nemôžu byť inak tajné informácie preformulované, pretvorené alebo prepracované tak, aby ochránili ich zdroj, a potom zverejnené. Takto by vnútroštátny súd mohol hľadať alternatívny odborný názor bez toho, aby sa opieral len o tvrdenia osoby vykonávajúcej zatknutie.

4. Hlasoval som za to, že článok 8 nebol porušený, pretože nevidím nevyhnutnú súvislosť medzi porušením požiadaviek článku 5 ods. 1 a zásahom do súkromného a rodinného života pani Murrayovej (a jej rodiny). Súhlasím s prístupom Súdu, pokiaľ ide o článok 8, a zvlášť s jeho záverom, že zásah bol v súlade so zákonom a že napadnuté opatrenia sledovali legitímny cieľ a boli nevyhnutné v demokratickej spoločnosti (odseky 88 – 94 rozsudku).

Vo svetle svojich názorov týkajúcich sa porušenia niekoľkých ustanovení článku 5 však nesúhlasím s odôvodnením Súdu v odseku 92 rozsudku, konkrétne s tým, že pani Murrayová bola dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu spojeného s terorizmom a že táto skutočnosť opodstatňovala potrebu vstupu do jej obydlia a jeho prehliadku. Rozhodnutie o neporušení článku 8 je dostatočne zdôvodnené bez ohľadu na odôvodnenie v odseku 92 rozsudku Súdu.

ⁱ Rozsudok Fox, Campbell a Hartley z 30. augusta 1990, séria A, č. 182.

ⁱⁱ Slovenský preklad Zoltán Rampák z nemeckého originálu Der Prozess, vydalo Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, Bratislava 1964, str. 17.